

HUKUK MAHKEMELERİ KALEM HİZMETLERİ DERSİ ()
DISİPLİN TUTUKLAMASI İŞLEMLERİ MODÜLÜ DERS ÖZETİ
ÖĞRENME FAALİYETİ-1

Duruşma İçerisindeki Disiplin Cezası Kararı Kavramı
Disiplin kavramı Türk Dil Kurumu tarafından "bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı ya da yazısız kurallarına, titizlik ve önemle uyması durumu" ve "kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin tümü" olarak tanımlanmıştır. Bir topluluk içerisinde sorunsuz yaşayabilmemiz için o toplumun kurallarına uyumgöstermemiz gerekmektedir. Bu uyumu sağlayıp devam ettirebilmek de disiplin gerektirir. Örneğin toplu taşımacılığı kullanırken uyulması gereken kurallar vardır: durakta sıraya girerek beklemek; otobüsün ücretini vermek; ayaktaki yaşlılara, hamilelere ve engelli insanlara yer vermek gibi. Bu gibi genel kurallara uyulmadığında, kişi toplum tarafından ayıplanma yoluyla cezalandırılır.

Aşağıdaki hususlar mutlak olarak tutanağa yazılır:

- 1.Mahkemenin adı, duruşmanın açıldığı yer, gün ve saat
- 2.Hâkim, zabıt kâtibi, hazır bulunan taraflar ve varsa vekilleri, kanuni temsilcileri, fer'i müdahil ve tercümanın ad ve soyadları
- 3.Yargılamanın aleni ya da gizli yapıldığı
- 4.Beyanda bulunana okunmak ve imzası alınmak kaydıyla ikrar, yeminin edası davanın geri alınmasına muvafakat, davadan feragat, davayı kabule ilişkin beyanlar ve sulh müzekkereleri ile sonucu
- 5.Beyanda bulunana okunmak kaydıyla taraf, tanık, bilirkişi veya uzman kişi beyanı
- 6.Duruşma dışında yapılan işlemlerin özeti
- 7.Tarafların sundukları belgelerin neler olduğu
- 8.Tarafların soruşturmaya ilişkin istekleri ile diğer kanunların tutanağa yazılmasını emrettiği konular
- 9.Ara kararları ve hükmün sonucu
- 10.Karar veya hükmün açıklanma biçimi

Yukarıda farklı ortamlara dair verilen uyulması gereken kuralların varlığı ve bu kurallara uyulmazsa cezanın varlığı hali mahkeme salonlarında da mevcuttur. Duruşma esnasında duruşmaya katılanlar, duruşmanın sağlıklı işleyişini ve düzenini bozacak hal, hareket ve sözlerden kaçınmalıdır. Duruşmanın düzenini bozan kişiler hakkında yapılması gereken işlemler kanunlarla düzenlenmiştir.Bu bölümde göreceğimiz disiplin cezası kararı ile ilgili işlemler 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir.



Tutanakta sözü edilen veya dosyaya konduğu belirtilen belgeler de tutanağın eki sayılır.

Tahkikat ve yargılama sırasında yapılan işlemler teknik araçlarla kayda alınır, bu durum bir tutanakla tespit olunur.Duruşma tutanağının ispat gücü duruşmanın nasıl yapıldığı, kanunda belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapılıp yapılmadığı, ancak tutanakla ispat olunabilir. Tutanağa karşı yalnız sahtecilik iddiası yöneltilebilir.

Disiplin Cezası Kararı Aşamaları ve İçeriği

Mahkemelerde davaların akışını olumsuz etkileyen hallerde disiplin para cezası ve disiplin tutuklaması kararları verilebilir. Disiplin para cezası, yargılamanın düzenli bir biçimde işleyişini sağlamak ve kamu düzenini korumak amacıyla verilen, verildiği anda kesin olan ve derhâl infazı gereken para cezasıdır. Bu ceza, seçenek yaptırımlara çevrilemez ve adli sicil kayıtlarında yer almaz. Disiplin para cezası, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

Duruşma Tutanağı

Her duruşma için tutanak tutulur. Tutanak, hâkimin ifadesi ile kâtibin yazmış olduğu belgedir.Tutanak mahkeme başkanı veya hâkim tarafından zabıt kâtibine dikte edilmek suretiyle yazılır. Tutanak, mahkeme başkanı veya hâkim ile zabıt kâtibi tarafından imzalanır. Hâkim tahkikat ve yargılama işlemlerinin icrasıyla, iki tarafın ve diğer ilgililerin sözlü açıklamalarını, gerekirse özet olarak zabıt kâtibi aracılığıyla tutanağa kaydettirir. Taraflar veya diğer ilgililer sözlü açıklamalarını hâkimin izniyle doğrudan da tutanağa yazdırabilir.



Disiplin cezası gerektiren haller:

- 1.Hâkim reddi talebinin, kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her biri hakkında disiplin para cezasına hükmolunur.
- 2.Devlet aleyhine açılan dava esastan reddedilirse davacı, disiplin para cezasına mahkûm edilir.
- 3.Vekil, duruşma sırasında uygun olmayan tutum ve davranışta bulunursa, hâkim tarafından uyarılır; vekil uyarıya uymaz ve fiil disiplin suçu veya adli suç teşkil eder nitelikte görülürse,duruşma salonunda bulunan kişilerin kimlik bilgileri, adresleri de yazılarak olay tutanağa geçirilir ve duruşma ertelenir. Vekil hakkında gerekli yasal işlem yapılmak üzere mahkemece vekilin kayıtlı olduğu baroya ve gerekiyorsa Cumhuriyet başsavcılığına bildirimde bulunulur.Davasını kendisi takip eden kimse, duruşmada uygun olmayan tutum ve davranışta bulunursa,hâkim kendisini uyarır; bu uyarılara uyulmaz ve gerekli görülürse kendisini vekil ile temsilettirmesine karar verip,hemen duruşma salonundan dışarıya çıkartılmasını sağlar; vekil ile temsil ettirmemesi hâlinde, tarafın yokluğu hâlinde uygulanacak hükümlere göre işlem yapılır.

4.Davalarda Taraflardan her biri, yapmış olduğu usul işlemlerini kısmen veya tamamen ıslah edebilir. Islahın davayı uzatmak veya karşı tarafı rahatsız etmek gibi kötü niyetli düşüncelerle yapıldığı deliller veya belirtilerle anlaşılırsa, mahkeme, ıslahı dikkate almadan karar verir.Ayrıca hâkim, kötü niyetle ıslaha başvuranı, karşı tarafın bu yüzden uğradığı bütün zararlarını ödemeye ve disiplin para cezasına mahkûm eder.

5.Mahkemeye getirilmesi zor veya sakıncalı olan belgeler, hâkim veya görevlendireceği bilirkişi tarafından yerinde incelenir ya da bu belgelerin mahkemeye sunulmuş örnekleri asıllarıyla karşılaştırılır. İnceleme sonunda bir tutanak düzenlenir ve gerekli görülürse uygun teknik araçlarla belgenin aslı kaydedilir. Mahkemenin bu yöndeki emrinin yerine getirilmesine haklı bir sebep olmaksızın engel olunması hâlinde hâkim tarafından, engel olan kişi hakkında sebep olduğu giderlere ve disiplin para cezasına hükümlenir. Gerektiğinde zor kullanılmasına da karar verilebilir.

12.İhtiyati tedbir kararının uygulanmasına ilişkin emre uymayan veya tedbir kararına aykırı davranan kimse, bir aydan altı aya kadar disiplin hapsi ile cezalandırılır.

Disiplin cezasını gerektirecek yukarıda sayılan hallerden birinin meydana gelmesi halinde hâkimin nezareti altında, zabıt kâtabi durumu tutanağa geçirir. Hâkim disiplin cezası olarak neye hükmetmişse ilgili tutanak, gereğinin yapılması için Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir.

Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, avukatlar hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder. Bir kimse, ihtara rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhâl yakalanır ve hakkında dört güne kadar disiplin hapsi uygulanır. Ancak bu disiplin hapsi avukatlar hakkında uygulanmaz. Duruşma düzenini bozan kimseye disiplin hapsi verilir.

6.Kanunda gösterilen hükümler saklı kalmak üzere, tanıklık için çağrılan herkes gelmek zorundadır. Usulüne uygun olarak çağrıldığı hâlde mazeret bildirmeksizin gelmeyen tanık zorla getirilir, gelmemesinin sebep olduğu giderlere disiplin para cezasına hükümlenir. Zorla getirtilen tanık, evvelce gelmemesini haklı gösterecek sebepleri sonradan bildirirse, aleyhine hükmedilen giderler ve disiplin para cezası kaldırılır.

7. Tanık, kanuni bir sebep göstermeden tanıklıktan çekinir, yemin etmez veya göstermiş olduğu sebep mahkemece kabul edilmemesine rağmen tanıklık yapmaktan çekinirse disiplin para cezasına ve bu yüzden doğan giderleri ödemesine hükmedilerek, yeniden dinlenilmek üzere yargılama başka güne bırakılır.

8.Tanık kendisine sorulan sorulara cevap vermez veya yemin etmemekte direnirse o mahkemeceiki haftayı geçmemek üzere disiplin hapsine mahkûm edilir.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 DİSİPLİN CEZASI TUTUKLAMA EVRAK İŞLEMLERİ

Disiplin Cezası Tutuklama Kararı kavramı
Hukuk Muhakemeleri Kanunu 151-153. maddeleri gereği adliyelerde duruşmaları sevk ve idare eden, sürecin sağlıklı işlenmesini sağlayan kişiler hâkimlerdir.

Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, avukatlar hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder. Bir kimse, ihtara rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhâl yakalanır ve hakkında dört güne kadar disiplin hapsi uygulanır. Bu fıkra hükmü avukatlar hakkında uygulanmaz (HMK 151)

9.Geçerli bir özürlü olmaksızın mahkemece yapılan davate uyup, tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayan yahut mahkemeye gelip de yemin etmekten veya süresinde oyve görüş bildirmekten kaçınan bilirkişiler hakkında, tanıklığa ilişkin disiplin hükümleriuygulanır.

10. Taraflar ve üçüncü kişiler keşif kararının gereğine uymak ve engelleyici tutum ve davranışlardan kaçınmak zorundadırlar. Keşfe karşı koyma hâlinde hâkim, üçüncü kişiyi karşı koymanın sebep olduğu giderlere ve disiplin para cezasına mahkûm eder; gerektiğinde zor kullanılmasına karar verebilir. Ancak, üçüncü kişi tanıklıktan çekinme sebeplerine dayanarak keşfe katlanma yükümlülüğünden kaçınabilir.

11.Kötü niyet sahibi davalı veya hiçbir hakkı olmadığı hâlde dava açan taraf, bundan başka disiplin para cezası ile mahkûm edilebilir. Bu hâllere vekil sebebiyet vermiş ise disiplin para cezası vekil hakkında uygulanır.

Mahkemenin düzenini bozan eylem veya mahkeme huzurunda söylenen uygun olmayan söz veya davranış, ayrıca bir suç oluşturuyor ise bu durum bir tutanak ile Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir ve gerekiyorsa, avukatlar hariç, fiili işleyen tutuklanmasına da karar verilir.

Duruşmaya katılan taraf vekilleri; tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağrılan diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan soru yöneltebilirler. Taraflar ise hâkim aracılığıyla soru sorabilirler. Yöneltilen soruya itiraz edildiğinde, sorunun yöneltilmesinin gerekip gerekmediğine hâkim karar verir.

Duruşma sırasında fotoğraf çekilemez ve hiçbir şekilde ses ve görüntü kaydı yapılamaz.Ancak, dava dosyasında saklı kalmak kaydıyla, yargılamanın zorunlu kıldığı hâllerde, mahkemece çekim yapılabilir ve kayıt alınabilir.Bu şekilde yapılan çekim ve kayıtlar ile kişilik haklarınıilgilendiren konuları içeren dava dosyası içindeki her türlü belge ve tutanak, mahkemenin ve ilgili kişilerin açık izni olmadıkça hiçbir yerde yayımlanamaz.

Duruşma sırasında bu yasağa aykırı davranan kişi hakkında 151'inci madde hükmü uygulanır.

Kayıt ve yayın yasağına aykırı davranan kişi hakkında, ayrıca Türk Ceza Kanununun 286'ncı maddesi hükümleri uygulanır. HMK 154. maddesine göre, duruşmaların tutanakla belgelenmesi gerekmektedir. Tutanak, hâkimin ifadesi ile kâtabin yazmış olduğu belgedir. Bu belge içeriğinde, tahkikat ve yargılama işlemlerine ilişkin açıklamalar ve iki tarafın ve ilgililerin sözlü açıklamaları yer almaktadır. HMK 154/1 maddesine göre, gerekirse, tarafların ve ilgililerin yapmış olduğu sözlü açıklamalar özet halinde yazılabilir. Hâkim disiplin cezası kararı vermişse, bu zabıt kâtabi tarafından bu tutanakla belgelendirilir ve hâkim tarafından onaylanır. Ayrıca bu tutanakta zabıt kâtabinin de imzasının olması gerekir.

Ölçme Değerlendirme

1. Disiplin kavramı Türk Dil Kurumu tarafından "bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı ya da yazısız kurallarına, titizlik ve önemle uyması durumu" olarak tanımlanmıştır.
2. Disiplin cezası kararı kaydetme işlemlerini yapmak için mesleki programda ilk olarak duruşma ana menüsüne girilir.
3. Her duruşma için tutanak tutulur
4. Tutanak, mahkeme başkanı veya hâkim ile zabıt kâtabi tarafından imzalanır.
5. Tahkikat ve yargılama sırasında yapılan işlemler teknik araçlarla kayda alınırsa, bu durum bir tutanak ile tespit olunur.
6. Mahkemelerde davaların akışını olumsuz etkileyen hallerde Disiplin Para Cezası ve Disiplin Tutuklaması kararları verilebilir.
7. Disiplin Para Cezası, yargılamanın düzenli bir biçimde işleyişini sağlamak ve kamu düzenini korumak amacıyla verilen, verildiği anda kesin olan ve derhâl infazı gereken cezadır.

Disiplin cezası tutuklama aşamaları ve içeriği

Hâkim, duruşmanın düzenini sağlayan kişidir. Hâkimlere duruşma düzenini sağlamak amacıyla kanunda bazı yetkiler verilmiştir. Bunlar duruşma düzenini bozan kimseyi; duruşma salonundan çıkartmak ve disiplin hapsine göndermektir. Disiplin cezası tutuklama işlemi ilk olarak duruşma esnasında hâkim duruşmanın düzenini bozan kişinin tutuklanmasını ister ve bu duruşma tutanağına yazılır. Hâkimin takdirine göre kişi duruşma esnasında ve ya duruşma sonrasında hemen tutuklanır. Tutuklama yapıldıktan sonra ilgili için hemen mesleki programda ilgili işlemler yapılır ve müzekkeresi hazırlanır. Tutuklunun disiplin hapsini çekeceği ilgili yer cumhuriyet savcısına müzekkeresi gönderilir.

8. Hâkim reddi talebinin, kötü niyetle yapıldığının anlaşılması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her biri hakkında Disiplin Para cezasına hükmolunur.
9. Devlet aleyhine açılan dava esastan reddedilirse davacı, Disiplin Para cezasına mahkûm edilir.
10. Tanık kendisine sorulan sorulara cevap vermez veya yemin etmemekte direnirse o mahkemece iki haftayı geçmemek üzere Disiplin Hapsine mahkûm edilir.
11. Hukuk Muhakemeleri Kanunu 151-153. maddeleri gereği adliyelerde duruşmaları sevk ve idare eden, sürecin sağlıklı işlenmesini sağlayan kişiler Hakimlerdir.
12. Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, Avukatlar hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder.

Disiplin hapsi kaydı Mahkemece verilen disiplin hapsi cezalarının infazına ilişkin işlemlerin safahatının işlendiği kayıttır.

Bu kayıt; sıra numarası, ilgilinin kimlik bilgileri, kararı veren mahkeme, kararın tarih ve numarası, hapsin süresi, ceza infaz kurumuna giriş ile çıkış tarihi ve saati, dosyanın kapanış nedeni ile düşünceler sütunlarından oluşur.

ANAMÜR 1. ASLİYE CEZA MAHKEMESİ DURUŞMA TUTANAĞI	
DOSYA NO	: 2016/87726 Esas
DURUŞMA TARİHİ	: 19.05.2016
CEZASI NO	: 2
HAKİM	:
KATİP	:
Belli gün ve saatte duruşma açıldı. Davacı vekili Av. ile davalı vekili Av. göle, açık duruşma başladı. Tanık 'in ifadesini içeren tutimat cerebâ geldiği görüldü. (Okundu.)	
Davaçının duruşma esnasında hal ve hareketleriyle duruşma düzenini bozduğu görüldü.	
Davaçı vekilinin 11.02.2016 tarihli dilekçesi okundu. Davaçı vekilinin bugünkü tarihli dilekçesini ve okunmuş ifadesini ve okunmuş ifadesi ile ilgili dilekçe dosyası vekiline verildi. Davaçı vekili dilekçeyi incelemek ve gerekirse cevap vermek üzere menul istedi.	
GEREKİ DÜŞÜNÜLDÜ:	
1) Davacı	a hal ve hareketlerinden ötürü disiplin hapsine gönderilmesine,
2) Davalı vekiline 15 günlük kesin menul verilmesine,	
3) Bu nedenle duruşmanın 14.08.2016 saat 10.15'e ertelenmesine karar verildi.	
Katip	Hakim

13. Bir kimse, ihtarla rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhâl yakalanır ve hakkında Dört güne kadar Disiplin Hapsi uygulanır.
14. Mahkemenin düzenini bozan eylem veya mahkeme huzurunda söylenen uygun olmayan söz veya davranış, ayrıca bir suç oluşturuyor ise bu durum bir tutanak ile Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir ve gerekiyorsa, fiili işleyenin tutuklanmasına da karar verilir.
15. Kayıt ve yayın yasağına aykırı davranan kişi hakkında, ayrıca Türk Ceza Kanununun 286'ncı maddesi hükümleri uygulanır.
16. HMK 154. maddesine göre, duruşmaların Tutanak ile belgelenmesi gerekmektedir.
17. Tutanak, hâkimin ifadesi ile kâtabin yazmış olduğu belgedir.

18. Duruşma esnasında tarafın ya da tarafların mahkemeye ya da diğer taraflara karşı herhangi bir olumsuz fiilde bulunması sonucunda, hakimin takdirine göre verilen tutuklama kararı sonucunda, Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmek üzere tutuklama kaydı evrakının hazırlandığı ekrana Tutuklama Kaydının Yapılması ekranı denir.

19. Tutuklama Kaydının Yapılması ekranına ulaşmak için "Duruşma" ana menüsünden Tutuklama Kaydının Yapılması seçeneğine tıklanır.

20. UYAP üzerinden Zabıt Katibi tarafından hazırlanan tutuklama müzekkeresi ve üst yazısı onaylanmak üzere duruşmanın Hakimine sunulur.

HUKUK MAHKEMELERİ KALEM HİZMETLERİ DERSİ Velayet ve Veraset İşlemleri Modülü Ders Özeti ÖĞRENME FAALİYETİ-1

VERASET VE VELAYET İŞLEMLERİ

Türk Medeni Kanunu'nun velayet, vesayet ve miras hukuku ile ilgili hükümlerinin uygulanma esasları bu konudaki bir tüzükle Bakanlar Kurulu'nun 21.07.2003 gün 5960 sayılı kararı ile yürürlüğe giren "Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hukuku İle İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük" ile düzenlenmiştir.

Veraset: Verasetin "kalıtım, hak sahibi olma, mirasçılık" anlamları mevcuttur. Türk Medeni Kanunu'nda da veraset adıyla bir bölüm bulunmamakta; veraset konusu Miras Hukuku başlığı altında incelenmektedir.

21. Disiplin tutuklamasına dair işlemler hangi kanunla düzenlenmiştir?
A) Türk Medeni Kanunu B) Hukuk Muhakemeleri Kanunu
C) Türk Ceza Kanunu D) Anayasa E) Vergi Kanunu

22. Disiplin hapsi kaç gündür?
A) 2 B) 3 C) 4 D) 5 E) 1

23. Duruşmaya ait tutanakta kimlerin imzası bulunmak zorundadır?
A) Zabıt kâtibi ve hâkim B) Zabıt kâtibi ve savcı
C) Hâkim ve savcı D) Hâkim ve avukat E) İnfaz Koruma şefi

Miras hukuku, bir gerçek kişinin öldüğü veya ölümüne denk tutulan ölüm karinesinin gerçekleştiği ya da gaipliğine karar verildiği, başka bir deyişle hak sahibi olma yeteneğini kaybettiği zaman, para ile ölçülebilen bütün hak ve borçlarının kısaca malvarlığının geleceğini düzenleyen bir medeni hukuk dalıdır.

Miras hukuku, bir gerçek kişinin ölümünden sonra, sağlığında elde etmiş olduğu para ile ölçülebilen hak ve borçlarının kimlere ve nasıl geçeceğini düzenler. Miras hukuku hükümleri, Türk Medeni Kanunu'nun 495 ile 682. maddeleri arasında yer almaktadır.

Miras hukukuna özgü önemli bazı kavramlar bulunmaktadır.

24. Aşağıdakilerden hangisi duruşma tutanağında bulunması gereken hususlardan değildir?
A) Mahkemenin adı, duruşmanın açıldığı yer, gün ve saat
B) Hâkim, zabıt kâtibi, hazır bulunan taraflar ve varsa vekilleri, kanuni temsilcileri, fer'i müdahil ve tercümanın ad ve soyadları
C) Duruşma dışında yapılan işlemlerin özeti
D) Duruşmadaki tarafların eğitim bilgileri
E) Ara kararları ve hükmün sonucu

25. Tutuklama Kaydının Yapılması ekranına ulaşmak için hangi ana menüden işlem yapmak gerekir?
A) Duruşma B) Tebligat C) Müzekkere D) Karar E) İstinabe

Tereke (Miras): "Miras" kelimesiyle de ifade edilen tereke, miras bırakanın ölmesi veya ölümüne denk tutulan gaipliğine karar verilmesiyle mirasçılara geçen ve parayla ölçülebilen bütün hak ve borçları ile hukuki ilişkilerinin tümü anlamına gelir. Tereke sözcüğü ile özdeş kullanıldığı anlamından farklı olarak miras sözcüğü aynı zamanda, terekenin mirasçılara geçişini anlatmak amacıyla da kullanılır.

Miras bırakan (Muris): Ölmesi, hakkında ölüm karinesinin gerçekleşmesi veya ölümüne denk tutulan gaipliğine karar verilmesiyle terekesi (mirası) mirasçılara geçen gerçek kişiye miras bırakan denir. Miras bırakanın mutlaka gerçek kişi olması gerekir. Tüzel kişilerin ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi mümkün olmadığından miras bırakan olmaları da hukukumuzda mümkün değildir.

Mirasçı: Miras bırakanın ölmesi veya ölüm karinesinin işlemesi ya da ölümüne denk tutulan gaipliğine karar verilmesiyle terekenin (mirasın) intikal ettiği gerçek veya tüzel kişiye mirasçı denir. Tüzel kişiler miras bırakan olamamalarına rağmen mirasçı olabilmektedirler. Ancak tüzel kişiler, yasal mirasçı olamazlar, sadece iradi mirasçı olma imkânları vardır. Diğer bir ifade ile muris bir tüzel kişiyi ancak kendi iradesi ile mirasçısı haline getirebilir.



Velayetin Kapsamı:Türk Medeni Kanunu'nda velayetin kapsamına dair şu bilgiler yer almaktadır:

1.Ana ve baba çocuğun bakım ve eğitimi konusunda çocuğun menfaatini göz önünde tutarak gerekli kararları alırla ve uygularlar.

2.Çocuk ana ve babasının sözünü dinlemekle yükümlüdür.

3.Ana ve baba olgunluğu ölçüsünde çocuğa hayatını düzenleme olanağı tanılır; önemli konularda olabildiğince onun düşüncesini göz önünde tutarlar.

4.Çocuk, ana ve babasının rızası dışında evi terk edemez ve yasal sebep olmaksızın onlardan alınamaz.

5.Çocuğun adını ana ve babası koyar.

6.Ana ve baba çocuğu olanaklarına göre eğitirler ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve toplumsal gelişimini sağlarlar ve korurlar.

Velayet:Velayetin "velilik, otorite, yetke, veli olma durumu" gibi kelime anlamları mevcuttur. Genel anlamda velayet, çocukların şahıs ve mal varlıkları üzerinde kanuni bakım ve terbiye görevini kolaylaştırmak amacıyla kanunun ana ve babaya tanıdığı hak ve yetkidir; ancak sınırsız değildir. Ergin olamayan çocuk, ana ve babasının velayeti altındadır. Yasal sebep olmadıkça velayet ana ve babadan alınamaz. Hâkim, vasi atamasına gerek görmedikçe kısıtlanan ergin çocuklar da ana ve babasının velayeti altındadır. Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velayeti birlikte kullanırlar. Ortak hayata son verilmiş veya ayrılık hali gerçekleşmişse hâkim, velayeti eşlerden birine verebilir. Velayet ana ve babadan birinin ölümü halinde sağ kalana, boşanma durumunda ise çocuk hangi tarafa bırakılmışsa velayet hakkı o kişiye aittir.

adaletmeslek.org

7.Çocuğun dini eğitimini belirleme hakkı ana ve babaya aittir. Ergin dinin seçmekte özgürdür.

8.Ana ve baba velayetleri çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocuklarının yasal temsilcisidirler.

Evliliğin sona ermesi halinde, velayet hakkını kullanma yetkisine sahip bulunan anne veya baba sona erme tarihinden itibaren dört ay içinde, Medeni Kanunun gereğince küçüğün mevcudu ile alacak ve borçlarını bir deftere ayrı ayrı yazarak sulh hâkimine bildirmeğe mecburdur.

Ana ve babadan birinin ölümü halinde nüfus memuru ve evliliğin mahkeme hükmü ile sona ermesi halinde hükmü veren asliye mahkemesi, hüküm kesinleştiğinde, keyfiyeti, hayatta kalan veya velayet hakkını kullanma yetkisi kendisine tevdi olunan ana veya babanın ikametgâhı sulh hâkimine derhal haber verir.

Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre çocuk, ana babasının rızası dışında evi terk edemez ve yasal sebep olmaksızın onlardan alınamaz. Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, çocuğun korunması için gerekli önlemleri alır.



Keyfiyeti bu suretle haber alan sulh hâkimi, birinci fıkrada gösterilen yükümlülüğün süresi içinde yerine getirilmemesi halinde, M. K.'nın 285 inci maddesine göre gerekli işlemi yapar.

Çocuğun Korunması:Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba bu duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, çocuğun korunması için uygun önlemleri alır. Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya çocuk manen terk edilmiş halde kalırsa hâkim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir. Çocuğun aile içinde kalması ailenin huzurunu onlardan katlanmaları beklenemeyecek derecede bozuyorsa ve durumun gereklerine göre başka çare de kalmamışsa, ana ve baba veya çocuğun istemi üzerine hâkim aynı önlemleri alabilir. Ana ve baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu önlemlerin gerektirdiği giderler Devletçe karşılanır.

Velayetin Kaldırılması

Çocuğun korunmasına ilişkin önlemlerden sonuç alınamaz ya da bu önlemlerin yetersiz olacağı önceden anlaşılırsa, hâkim aşağıdaki hallerde velayetin kaldırılmasına karar verir.

- Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi
- Ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması

Velayet ana ve babanın her ikisinden de kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır. Kararda aksi belirtilmedikçe, velayetin kaldırılması mevcut ve doğacak bütün çocukları kapsar. Velayetin kaldırılması halinde ana babanın çocukların bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülükleri devam eder. Ana baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu giderler Devletçe karşılanır.

Ana babadan birisinin ölümü halinde nüfus memuru veya evliliğin mahkeme kararı ile sona ermesi halinde kararı veren mahkeme; sağ kalan veya velayet kendisine verilen eşin yerleşim yeri Aile Mahkemesine, yoksa Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun belirlediği mahkemeye durumu derhal bildirir.

Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hukuku ile İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük 'ün 4/1 maddesi uyarınca mahkeme, belirleyeceği süre içinde, sağ kalan veya velayet kendisine verilen eşten çocuğun varsa mal varlığının dökümünü gösteren bir defter vermesini ve mal veya yapılan yardımlarda gerçekleşen önemli değişiklikleri de bildirmesini ister.

Adalet Meslek Liseleri Eğitime Destek Sitesi
adaletmeslek.org

Medeni Kanunun gereğince ana ve babanın her ikisinden de velayet hakkı nezulunursa (bozulursa, kaldırılırsa) yahut ana ve babadan birinin velayet hakkının nez'i çocuğun vesayet altına alınmasını icap ettiriyorsa, asliye mahkemesi, hükmün kesinleşmesi üzerine, çocuğa vasi tayini için keyfiyeti sulh hâkimine haber verir.

Ana ve babanın velayeti, çocuğun reşit olmasından dolayı son bulmuşsa, reşit olan çocuğun talebi halinde ana ve baba tarafından bir hesap cetveli de verilmek suretiyle malları kendisine teslim edilir.

Velayet, vasi tayini sebebiyle sona ermiş ise, ana ve baba, velayeti haiz oldukları zamana ait hesap cetveli ile birlikte çocuğun mallarını vasiye teslim ederler.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 VASİ, KAYYUM TAYİNİ İŞLEMLERİ

Vesayet: Vesayet, reşit olmamış küçüklerin veya yasal hakları kısıtlanmış olan kısıtlıların haklarının korunmasını ve hukuken temsil edilmesini sağlayan ve kamu görevi sayılan bir kurumdur.

Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve mal varlığı ile ilgili bütün menfaatleri korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olan kimsedir. Vesayet de tıpkı velayet gibi bir yasal temsilcilik türüdür. Vasi, velayette olduğu üzere, vesayeti altındaki kimsenin kişiliğine ve mallarına özen gösterme ve kişiyi temsil etme hak ve yükümlülüklerine sahiptir. Vesayet, bir taraftan velayet altında bulunmayan küçükleri, diğer taraftan çeşitli nedenlerden dolayı kendi kendilerini ve mallarını yönetmekten aciz durumda olan kişileri korumayı amaçlayan bir kurumdur.

Evliliğin sona ermesi sebebiyle ana ve babadan birinin velayeti altında kalan çocuk reşit olduğunda veya kendisine vasi tayin edilmesinden dolayı velayet sona erdiğinde, çocuğa ait mallar, 4 üncü madde gereğince verilen deftere göre, vasi tarafından reşit olan kimseye veya vasiye teslim ve eksiklikler tespit olunur. Hâkim tarafından lüzum gösterilen hallerde vasi, vasi aleyhine dava açar.

Çocuğun Malları: Ana ve baba velayetleri devam ettiği sürece çocuğun mallarını yönetme hakkına sahip ve bunlarla yükümlüdürler; kural olarak hesap ve güvence vermezler. Ancak ana ve babanın yükümlülüklerini yerine getirmedikleri durumlarda hâkim müdahale eder. Evlilik sona erince velayet kendisinde kalan eş, hâkime çocuğun mal varlığının dökümünü gösteren bir defter vermek ve bu mal varlığında veya yapılan yatırımlarda gerçekleşen önemli değişiklikleri bildirmek zorundadır.

Velayet hısımlıktan doğduğu halde, vesayet mahkeme kararıyla doğar. Vasinin çocuğa ait yetki ve görevlerinin kapsamı, velinin yetki ve görevlerinden daha dardır. Velinin azli ve istifası mümkün olmadığı halde, azil ve istifa vasi için söz konusu olabilir.

Vesayet Organları

Vesayet organları vesayet daireleri ile vasi ve kayyumlardır.

Vesayet Daireleri: Sulh Hukuk Mahkemesi İle Asliye Hukuk Mahkemesidir. Bunlar vesayet teşkilatında yer alan devlet organlarıdır. Sulh Hukuk Mahkemesi vesayet Makamı, Asliye Hukuk Mahkemesi ise denetim makamıdır. Yabancı bir ülkede vesayetin kullanılması söz konusu ise sulh hukuk mahkemesinin yerini o ülkedeki Türk Konsolosluğu alır.

Vasi ve Kayyum(Kayyım): Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmek amacıyla atanan kişidir. Sulh mahkemesi tarafından atanır. Kayyum ise, bir kişinin belirli işlerini görmek veya mal varlığını yönetmek için yine sulh mahkemesi tarafından atanır.

4. Özgürlüğü Bağlayıcı Ceza:

Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır.

Cezayı yerine getirmekle görevli makam, böyle bir hükümlünün cezasını çekmeye başladığını, kendisine vasi atanmak üzere hemen yetkili vesayet makamına bildirmekle yükümlüdür. Ancak vesayet hapis halinin sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkar.

5. Yaşlılık ve İstek Üzerine:

Yaşlılığı, sakatlığı, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden her ergin kısıtlanmasını isteyebilir.

Vesayeti Gerektiren Haller

1. Küçüklük
2. Akıl Hastalığı
3. Savurganlık, Alkol veya Uyuşturucu Madde Bağımlılığı, Kötü Yaşam Tarzı, Kötü Yönetim
4. Özgürlüğü Bağlayıcı Ceza
5. Yaşlılık ve İstek Üzerine

1. Küçüklük:Ana ve baba evli değilse velayet anaya aittir. Ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velayet kendisinden alınmışsa hâkim, çocuğun çıkarının gereklerine göre, vasi atar veya velayeti babaya verir. Velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır. Görevlerini yaparlarken vesayeti gerektiren böyle bir halin varlığını öğrenen nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadır.

Kayyumluk

Kayyum, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanan, sınırlı bir görev alanı bulunan kişidir. Medeni Kanun iki farklı kayyumluk türü düzenlemiştir.

Bunlar temsil kayyumluğu ve yönetim kayyumluğu olarak adlandırılır. Doktrin temsil ve yönetim kayyımının bir arada bulunduğu bir karma kayyım türünün de olabileceğini kabul etmektedir.

2. Akıl Hastalığı:Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır. Görevlerini yaparlarken vesayeti gerektiren böyle bir halin varlığını öğrenen nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadır.

3. Savurganlık, Alkol veya Uyuşturucu Madde Bağımlılığı, Kötü Yaşam Tarzı, Kötü Yönetim: Savurganlığı, alkol ya da uyuşturucu bağımlılığı, kötü yaşam tarzı veya mal varlığını kötü yönetmesi sebebiyle kendisini veya ailesini darlık veya yokluğa düşürme tehlikesine yol açan ve bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olan ya da başkalarının güvenliğini tehdit eden her ergin kısıtlanır.

Medeni Kanunumuzun 426. maddesine göre, vesayet makamı, aşağıda yazılı olan veya kanunda gösterilen diğer hallerde ilgisinin isteği üzerine veya resen temsil kayyımı atar:

1. Ergin bir kişi, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda değilse,
2. Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa,
3. Yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa.

Temsil kayyumluğu, kayyumun yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer. Medeni Kanunumuzun 427. maddesine göre, vesayet makamı, yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri alır ve özellikle aşağıdaki hallerde bir yönetim kayyımı atar:

1) Bir kimse uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemezse,

2) Vesayet altına alınması için yeterli bir sebep bulunmamakla beraber, bir kişi malvarlığını kendi başına yönetmek veya bunun için temsilci atamak gücünden yoksunsa,

- 2) Taşınmazların alımı, satımı, rehn edilmesi ve bunlar üzerinde başka bir aynı hak kurulması,
- 3) Kıymetli evrakın alımı, satımı ve rehn edilmesi,
- 4) Olağan yönetim sınırları dışında kalan yapı işleri,
- 5) Ödünç verme ve alma,
- 6) Anapara alma,
- 7) Bağışlama,
- 8) Kambiyo taahhüdü altına girme,
- 9) Kefil olma.

Yasal danışmanlık, vesayetin kaldırılmasına ilişkin hükümler uyarınca vesayet makamının kararıyla sona erer.

3) Bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerekli kılırsa,

4) Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa,

5) Bir hayır işi veya genel yarar amacı güden başka bir iş için halktan toplanan para ve sair yardımı yönetme veya harcama yolu sağlanamamışsa.

Yönetim kayyumluğu, kayyumun atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyumun görevden alınmasıyla sona erer. Ayrıca isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri varsa, ergin bir kişiye kendi isteği üzerine kayyum atanabilir.

Vesayetin Yürütülmesi:

Vasiliğe atanma kararının kesinleşmesi üzerine vasi ile vesayet makamının görevlendireceği bir kişi tarafından, vakit geçirilmeksizin, yönetilecek malvarlığının defteri tutulur. Vesayet altındaki kişi ayırt etme gücüne sahipse, olanak bulunduğu takdirde defter tutulurken hazır bulundurulur.

Koşullar gerektirdiği takdirde denetim makamı, vasi ve vesayet makamının isteği üzerine vesayet altındaki kişinin malvarlığının resmi defterinin tutulmasına karar verebilir. Tutulacak olan bu defter, miras hukukundaki resmi defterin alacaklılara karşı doğurduğu sonuçları doğurur ve miras hukuku bakımından düzenlenen usul uyarınca tutulur. Kıymetli evrak, değerli eşya, önemli belge ve benzerleri, malvarlığının yönetimi bakımından bir sakınca yoksa vesayet makamının gözetimi altında güvenli bir yere konulur. Vasi bu anlamda değerli şeylerin saklanması görevini de üstlenmektedir.

Belli bir iş için görevlendirilmiş olan kayyum, vesayet makamının talimatına aynen uymak zorundadır. Bir kimseye kayyum atanması onun fiil ehliyetini etkilemez.

Yasal Danışmanlık

Yasal danışmanlık, niteliği gereği vesayetle ilgili bir kurumdur. Medeni Kanunu'na göre, kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlandırılması gerekli görülen ergin bir kişiye aşağıda sayılan işler bakımından görüşü alınmak üzere bir yasal danışman atanır:

- 1) Dava açma ve sulh olma,

Vesayet altındaki kişinin çıkarı gerektirirse değerli şeylerin dışındaki taşınır, vesayet makamının vereceği talimat uyarınca, açık artırma ile satılır. Hâkim, özel durumları, taşınırın niteliğini veya değerinin azlığını göz önüne alarak pazarlıkla satışa da karar verebilir. Buna karşılık vesayet altındaki kişinin kendisi veya ailesi için özel bir değer taşıyan şeyler, zorunluluk olmadıkça satılamaz.

Vasi vesayeti altındaki kişiye özen göstermekle yükümlüdür. Bu özen vesayet altındaki küçükler bakımından daha üst düzeydedir. Vasi küçüğün bakımı ve eğitimi için de gereken önlemleri almakla yükümlüdür.

Vasi, vesayet altındaki kişinin kural olarak her tür hukuki işlemini yapar ve vesayet altındaki kişiyi temsil eder. Ancak vesayet altındaki kişi adına vasinin kefil olması, vakıf kurması ve önemli bağışlarda bulunması yasaktır.

Vesayetin Sona Ermesi

Küçük üzerindeki vesayet, onun ergin olmasıyla kendiliğinden sona erer. Erginliğe mahkemece karar verilmiş ise, mahkeme aynı zamanda küçüğün hangi tarihte ergin olacağını tespit ve ilan eder.

Özgürlüğü bağlayıcı cezaya çarptırılmış olmak sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayet, hapis halinin sona ermesiyle yine kendiliğinden ortadan kalkar.

Diğer kısıtlılar üzerindeki vesayet, ancak yetkili vesayet makamının kararıyla sona erer. Vesayeti gerektiren sebebin ortadan kalkması üzerine vesayet makamı vesayetin sona ermesine karar verir. Kısıtlı veya ilgililerden her biri, vesayetin kaldırılması isteminde bulunabilir.

Vasi, vasilığe engel bir sebebin ortaya çıkması halinde görevinden çekilmek zorundadır. Vasi, bir kaçınma sebebi ortaya çıktığı takdirde sürenin bitiminden önce görevinden alınmasını isteyebilir; ancak, önemli sebeplerin varlığı halinde görevine devam etmek zorundadır.

Görevi sona eren vasi, yenisi göreve başlayıncaya kadar zorunlu işleri yapmakla yükümlüdür. Vasi, görevini ağır surette savsaklar, yetkilerini kötüye kullanır veya güveni sarsıcı davranışlarda bulunur ya da borç ödemede acze düşerse, vesayet makamı tarafından görevden alınır. Vasinin görevini yapmakta yetersizliği sebebiyle vesayet altındaki kişinin menfaatleri tehlikeye düşerse, vesayet makamı kusuru olmasa bile vasiyi görevden alabilir.

Kısıtlama kararı ilan edilmişse, kaldırılması da ilan olunur. Fiil ehliyetinin yeniden kazanılması, ilanın yapılmasına bağlı değildir.

Akil hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kısıtlanmış olan kişi üzerindeki vesayetin kaldırılmasına, ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalkmış olduğunun resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenmesi halinde karar verilebilir.

Savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetmesi sebebiyle kısıtlanmış olan kişinin vesayetin kaldırılmasını isteyebilmesi, en az bir yıldan beri vesayet altına alınmasını gerektiren sebeple ilgili olarak bir şikâyet meydana vermemiş olmasına bağlıdır.

Vesayet Devlet denetiminde yürütüldüğü için TMK. m. 468 ile Devlet bakımından da önemli bir sorumluluk getirilmiştir. Buna göre Devlet, vesayet makamlarında görevli olanların, hukuka aykırı davranışları ile verdikleri zararlar sebebiyle sorumludur.

Kendi isteğiyle kısıtlanmış olan kişi üzerindeki vesayetin kaldırılması, kişinin istemesine ve kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkmasına bağlıdır.

Temsil kayyımlığı, kayyımın yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer. Yönetim kayyımlığı, kayyımın atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınmasıyla sona erer.

Atamanın ilan edilmiş olması veya vesayet makamının gerekli görmesi hallerinde, kayyımlığın sona erdiği de ilan olunur.

Yasal danışmanlık, vesayetin kaldırılmasına ilişkin hükümler uyarınca vesayet makamının kararıyla sona erer.

Vasilik görevi, vasinin fiil ehliyetini yitirmesi veya ölümüyle sona erer.

Öğrenme Faaliyeti-3 TEREKE VE İZALE-İ ŞUYU İŞLEMLERİ

Tereke: Daha önceki bölümde de açıklandığı üzere "Miras" kelimesiyle de ifade edilen tereke, miras bırakanın ölmesi veya ölümüne denk tutulan gaipliğine karar verilmesiyle mirasçılara geçen ve parayla ölçülebilen bütün hak ve borçları ile hukuki ilişkilerinin tümü anlamına gelir. Diğer bir ifadeyle ölenin bıraktığı taşınır ve taşınmaz mallar ile alacak ve borçların tümüne tereke denir.

Miras, miras bırakanın ölümüyle açılır. Miras bırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmalar ve paylaşımlar, terekenin ölüm anındaki durumuna göre değerlendirilir.

Miras, mal varlığının tamamı için miras bırakanın yerleşim yerinde açılır. Miras bırakanın yerleşim yeri sulh hâkimi, istem üzerine veya resen tereke mallarının korunması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak üzere gerekli olan bütün önlemleri alır. Bu önlemler, özellikle kanunda belirtilen hallerde terekede bulunan mal ve hakların yazımına, terekenin mühürlenmesine, terekenin resmen yönetilmesine ve vasiyetnamelerin açılmasına ilişkindir.

Ödemelerle ilgili giderler, ileride terekeden alınmak üzere başvuran kişi tarafından; önleme hâkimin resen karar verdiği hallerde devlet tarafından karşılanır.

Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi uyarınca, yabancı uyruklu kişilerin eşya ve paraları tereke hâkimliğine intikal ettirilir. Tereke hâkimliği, bu eşya ve paraları aynen muhafaza eder, yabancı paraları Türk parasına çevirmez, tereke hâkimi ölen yabancının mirasçılarını araştırır, terekenin tasfiyesi ile meşgul olmaz, ilgili konsolosluğa bilgi verir. Bu işleri ilgili konsolosluklar yapar.

Vasiyetnamenin Açılması

Miras bırakanın ölümünden sonra ele geçen vasiyetnamenin, geçerli olup olamadığına bakılmaksızın, yerleşim yeri sulh hâkimine tesliminden itibaren 1 ay içinde açılması ve ilgililere okunması gerekir.

Mirasta hak sahibi olanların her birine gideri terekeye ait olmak üzere, vasiyetnamenin kendilerine ilişkin kısımlarının onaylı bir örneği hâkim tarafından tebliğ edilir.

Defter Tutma Mühürleme

Yazımı yapılan tereke mallarından gerekenler mühürlenir. Mühürlenmeyen mallar için koruma önlemleri alınır. Mühür altına alma yazımdan önce de yapılabilir.

Aşağıdaki sebeplerden birinin gerçekleşmesi halinde sulh hukuk hâkimi terekenin defterinin tutulmasına karar verir:

- 1)Mirasçılar arasında vesayet altına alınmış veya alınması gereken kimse varsa
- 2)Mirasçılardan biri uzun süreden beri bulunamıyorsa ve temsilcisi de yoksa
- 3)Mirasçılardan veya ilgililerden biri ölüm tarihinden itibaren 1 ay içinde istemde bulunmuşsa

Vasiyetnamenin açılma gününü sulh hâkimi tespit eder. Adresi bilinen mirasçılar, mahkemece uygun görülecek usul ile vasiyetnamenin açılacağı gün ve saat belirtilerek davet olunur.

Açılan vasiyetname okunur ve bu durumu tespit eden bir tutanak düzenlenir. Bu tutanak hâkim, zabıt kâtibi ve hazır bulunan ilgililerce imzalanır.

Vasiyetname resmi şekilde düzenlenmemişse vasiyetnamenin metnine, imzasına ve tarihine dokunulmadan boş bir yerine, vasiyetnamenin okunduğu tarih yazılıp hâkim, zabıt kâtibi ve hazır bulunan ilgililerce imzalanarak okunaklı mahkeme mührü ile mühürlenir.

Vasiyetnamenin kâğıdında elverişli yer yoksa altına bir kâğıt yapıştırılır ve bu işlem yapıştırılan kâğıtta tekrarlanır. Ayrıca kâğıtların yapıştırılma yerleri hâkim tarafından imzalanır ve gerekli sayıda okunaklı mahkeme mührü ile mühürlenir.

Terekeyi Resmen (Resen) Yönetme

Aşağıdaki durumlarda sulh hâkimi resen mirasın resmen yönetilmesine karar verebilir:

- 1)Mirasçılardan birinin uzun süreden beri bulunamaması ve temsilci de bırakmaması halinde menfaati gerektiriyorsa
- 2)Mirasta hak sahibi olduğunu ileri sürenlerden hiçbiri mirasçılık sıfatını yeterince ispatlayamazsa veya bir mirasçı bulunup bulunmadığı şüpheli olursa
- 3)Mirasçılarının tamamı bilinmiyorsa
- 4)Kanunda özel olarak öngörülmüşse

Terekeyi resmen yöneten sulh hâkimi veya onun görevlendirdiği kimse, terekeyi iyi bir yönetici gibi yönetmek ve Türk Medeni Kanunu'nda öngörülen işleri görmekte yükümlüdür.

Mirasın Reddi:Türk Medeni Kanunu'na göre, yasal ve atanmış

mirasçılar mirası reddedebilirler. Ölümü tarihinde miras bırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise miras reddedilmiş sayılır. Miras 3 ay içinde reddedilebilir. Mirasın reddi, mirasçılar tarafından sulh hâkimine sözlü veya yazılı beyanla yapılır. Sulh hâkimi, yazılı veya sözlü ret beyanını bir tutanakla tespit eder. Tutanakta ilgilinin, hâkim ve zabıt kâtibinin imzasının bulunması gerekir. Tüzük uyarınca, süresi içinde yapılan ret beyanı sulh mahkemesince tutulan özel kütüğe yazılır. Bu kütükte miras bırakanın adı ve soyadı, ret beyanını içeren tutanağın tarihi ve numarası ile mirasçılık belgesini veren mahkemenin esas ve karar numarası gibi hususlara yer verilir. Fakat süresi içinde yapılmayan ret beyanları bu kütüğe yazılmaz. Mirası reddeden mirasçı isterse, kendisine mahkeme mührü ile mühürlenmiş ve zabıt kâtibi tarafından onaylanmış bir belge verilir.

Resmi Defter Tutma İstemi

Mirası reddetmeye hakkı olan her mirasçı terekenin resmi defterinin tutulmasını isteyebilir. Bu istemin Türk Medeni Kanunu'nda öngörülen sürelerin işlemeye başladığı tarihten itibaren 1 ay içinde yazılı veya sözlü olarak yapılması gerekir. Sözlü beyan tutanağa geçirilerek, beyanda bulunana imza ettirilir. Resmi defter tutulması başvurusu üzerine istem Tereke Esas Defterine kaydedilerek dosya açılır.

Resmi defter sulh hukuk mahkemesi tarafından düzenlenir. Bu deftere terekeye ait aktif ve pasif takdir edilen değerleriyle yazılır.

Terekenin resmi defteri tutulmaya başlanınca sulh mahkemesi miras bırakanın alacaklıları ile borçlularını belirli bir süre içinde alacaklarını ve borçlarını bildirmeleri için 1 ay arayla iki defa yapılacak ilan yoluyla çağırır.

Giderler terekeden karşılanamazsa defter tutulmasını isteyen mirasçılardan alınır. İlanda belirtilen sürenin dolmasıyla resmi defterin tutulması sona erer. Resmi defter tutma işlemi sona erince, defterin her sayfası mühürlenerek hâkim ve bu işle görevlendirilen kâtip tarafından imzalanır.

Resmi defter 1 aydan az olmamak üzere hâkim tarafından belirlenen süre içinde ilgililerin incelemeleri için açık bulundurulur. Defterin inceleme süresi bittikten sonra her mirasçı, mahkemece 1 ay içinde beyanda bulunmaya çağrılır.

Terekenin resmi defteri hâkimin gözetimi altında bu işle görevlendirilecek kâtime tutturulur.

Tutulacak resmi defterde miras bırakanın taşınır ve taşınmazları ile alacak ve borçları gösterilir. Resmi kayıtlardan ve miras bırakanın belgelerinden varlığı anlaşılan alacaklar, borçlar ve mevcutlar aynen yazılır. Resmi deftere geçirilenler alacaklılara ve borçlulara bildirilir.

Taşınır sıra numarası altında cinsi, türü, adedi ve takdir edilen değeri gösterilmek ve her malın nerede bulunduğu belirtilmek suretiyle resmi deftere kaydedilir.

Koleksiyon halindeki eşya bir kalemde ve aynı numara altında gösterilir. Aynı türden ve birbirine benzer eşya mümkün olduğu takdirde birlikte tasnif olunur.

Resmi Tasfiye

Terekenin resmi tasfiyesini her mirasçı ve miras bırakanın alacaklıları isteyebilir. Bu istem, birlikte mirasçı olanlardan birinin mirası kabul etmesi halinde dikkate alınmaz. İstem yazılı ve sözlü olarak sulh hukuk hâkimine yapılır.

Resmi tasfiye, sulh hukuk mahkemesince veya atayacağı bir ya da birkaç tasfiye memuru tarafından yapılır. Resmi tasfiyeye terekenin defterinin düzenlenmesiyle başlanır. Daha önce resmi defter düzenlenmiş ise resmi tasfiye bu deftere göre yapılır.

Taşınmazlar ile varsa taşınmazı kısıtlayan aynı haklar tapu kayıtlarıyla beraber yazılır. Taşınmazlar adı veya hasılat kirası suretiyle kiraya veya işletmeye verilmiş ise kiracıların kimlikleri ve yerleşim yerleri ile sözleşmenin süresi ve kira bedeli gösterilir. Bir mal üçüncü kişinin elinde bulunup istihkak iddiası ileri sürülmüşse bunların isimleri ve iddianın ilişkin bulunduğu malın sıra numarası ve belge ibraz edilmişse mahiyeti, tarihi ve numarası gösterilir.

İlan üzerine başvuru alan alacaklı ve borçluların alacak ve borçları bu deftere kaydedilir. İbraz edilen belgeler hâkimin belirleyeceği güvenilir bir yerde saklanır.

İlgilinin isteği üzerine, belgelerin onaylı bir örneği masrafları kendilerinden alınmak suretiyle verilir. Resmi defter tutma giderleri terekeden ödenir.

Devletin Mirasçılığı

Türk Medeni Kanunu'na göre mirasçı bırakmadan ölen kimsenin mirası devlete geçer.

Mirasın devlete geçmesi halinde sulh hukuk mahkemesi resen terekenin resmi defterini düzenler. Devlet, miras bırakanın deftere yazılış olan borçlarından sadece miras yoluyla edindiği değerler kadar sorumludur.

İzale-i Şüyu (Ortaklığın Giderilmesi)

Taşınmaza ortak mülkiyet olarak sahip olan hissedarların mallarının aynen taksim edilmesi veya mahkemece satılarak bedellerinin hissedarlar arasında payları nispetinde paylaşılmasına izale-i şüyu denir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince ortaklığın giderilmesi davalarına sulh hukuk mahkemeleri bakmaktadır. Sulh mahkemelerinde ortaklığın giderilmesi ve taşınmazların satılması kararı verilmesi üzerine yine mahkemece görevlendirilecek satış memuru tarafından hissedarların satışın yapılması talebi üzerine satış işlemlerine başlanır.

Hissedar ve hisseler açıkça belirtilerek paranın hak sahipleri adına açılacak özel hesaplara intikal ettirilmesi için bankaya müzekkere yazılır. Bankadan dekontların gelmesini takiben reddiyat makbuzu kesilerek paranın kasadan çıkışı yapılmalıdır. Paranın kasadan çıkışı yapıldıktan sonra esas defteri kayıtları kapatılarak dosya işlemiden kaldırılır.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda taşınmaz üzerindeki aynı hakka ilişkin veya aynı hak sahipliğinde değişikliğe yol açabilecek davalar ile taşınmazın zilyetliğine yahut alıkoyma hakkına ilişkin davalarda, taşınmazın bulunduğu yer mahkemesinin kesin yetkili olduğu belirtilmiştir. Hakkında ortaklığın giderilmesi davası açılacak olan taşınmaz hangi il ya da ilçe sınırlarında ise o yer sulh hukuk mahkemesi yetkilidir.

Taşınmaz malın ortağı olan kişilerden her biri ortaklığın giderilmesi davasının açılmasını isteyebilir. Ortakların her biri ayrı ayrı dava açabileceği gibi birden fazla ortak diğer ortaklara karşı da açabilir. Davanın davalısı ise diğer ortaklardır. Davalı durumunda bulunan ortakların da davacılar gibi taşınmazdaki ortaklığın ne şekilde giderilmesi gerektiğine ilişkin talepte bulunma hakları vardır.

Ölçme Değerlendirme

- 1.Verasetin katılım/ hak sahibi/mirasçılık anlamları mevcuttur.
- 2.Türk Medeni Kanunu'nda veraset miras hukuku başlığı altında incelenmektedir.
- 3.Miras hukuku, bir gerçek kişinin öldüğü veya ölüme denk tutulan ölüm karinesinin gerçekleştiği ya da gaipliğine karar verildiği, başka bir deyişle hak sahibi olma yeteneğini kaybettiği zaman, para ile ölçülebilen bütün hak ve borçlarının kısaca malvarlığının geleceğini düzenleyen bir medeni hukuk dalıdır.
- 4.Velayet, çocukların şahıs ve mal varlıkları üzerinde kanuni bakım ve terbiye görevini kolaylaştırmak amacıyla kanunun ana ve babaya tanıdığı hak ve yetkidir; ancak sınırsız değildir.
- 5.Ergin olamayan çocuk, ana ve babasının velayeti altındadır.

Türk Medeni Kanunu'na göre, bölme istemi durum ve koşullara uygun görülmezse ve özellikle paylı malın önemli bir değer kaybına uğramadan bölünmesine olanak yoksa açık arttırmayla satışına hükmolunur. Satışın ortaklar arasında arttırmayla yapılmasına karar verilmesi, bütün ortakların rızasına bağlıdır.

Satış dosyasında işleme esas alınan kararlarda "kesinleşme şerhinin" bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır. Talep üzerine satış kararıyla taşınmazın değeri, satış memuru tarafından bir bilirkişiye tespit ettirilmelidir. Daha önce mahkeme tarafından tespit yapılmış ve aradan uzun süre geçmemiş ise yeniden tespite gerek görülmeyebilir. Satış paralarına ait satış ve tevzi tablosu hâkimin onayına sunulmalıdır. Ödenmesi gereken vergiler, mahkeme emrinde tutulan satış parasından ayrılarak ait olduğu vergi dairesine satış memuru tarafından yatırılmalıdır.

- 6.Evliliğin sona ermesi halinde, velayet hakkını kullanma yetkisine sahip bulunan anne veya baba sona erme tarihinden itibaren içinde, Medeni Kanunun gereğince küçüğün mevcudu ile alacak ve borçlarını bir deftere ayrı ayrı yazarak sulh hakimine bildirmeğe mecburdur.
- 7.Ana ve babadan birinin ölümü halinde ve evliliğin mahkeme hükmü ile sona ermesi halinde hükmü veren asliye mahkemesi, hüküm kesinleştiğinde, keyfiyeti, hayatta kalan veya velayet hakkını kullanma yetkisi kendisine tevdi olunan ana veya babanın ikametgâhı nüfus memuruna derhal haber verir.
- 8.Velayet ana ve babanın her ikisinden de kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır.

9.Velayetin kaldırılması halinde ana babanın çocukların bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülükleri devam eder. Ana baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu giderler devletçe karşılanır.

10.Ana babadan birisinin ölümü halinde nüfus memuru veya evliliğin mahkeme kararı ile sona ermesi halinde kararı veren mahkeme; sağ kalan veya velayet kendisine verilen eşin yerleşim yeri Aile Mahkemesine, yoksa Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun belirlediği mahkemeye durumu derhal bildirir.

11.Vesayet reşit olmamış küçüklerin veya yasal hakları kısıtlanmış olan kısıtlıların haklarının korunmasını ve hukuken temsil edilmesini sağlayan ve kamu görevi sayılan bir kurumdur.

12.Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve mal varlığı ile ilgili bütün menfaatleri korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olan kimsedir.

27.Mirasta hak sahibi olanların her birine gideri terekeye ait olmak üzere, vasiyetnamenin kendilerine ilişkin kısımlarının onaylı bir örneği hakim tarafından tebliğ edilir.

28.Açılan vasiyetname okunur ve bu durumu tespit eden bir tutanak düzenlenir. Bu tutanak hâkim, zabıt katibi ve hazır bulunan ilgililerce imzalanır.

29.Ölümü tarihinde miras bırakanın ödemeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise miras reddedilmiş sayılır. Miras 3 ay içinde reddedilebilir.

30.Mirasın reddi, mirasçılar tarafında sulh hâkimine sözlü veya yazılı beyanla yapılır.

31.Resmi defter tutulması başvurusu üzerine istem Tereke Esas Defterine kaydedilerek dosya açılır.

32.Terekenin resmi defteri hâkimin gözetimi altında bu işle görevlendirilecek katibe tutturulur.

13.Velayet hısımlıktan doğduğu halde, vesayet mahkeme kararıyla doğar

14.Vesayet organları vesayet daireleri ile vasi ve kayyumlardır.

15.Kayyum, bir kişinin belirli işlerini görmek veya mal varlığını yönetmek için Sulh Mahkemesi tarafından atanır.

16.Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin bir kişiye bir yasal danışman atanır.

17.Temsil kayyımlığı, kayyımın yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer.

18.Yönetim Kayyımlığı, kayyımın atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınmasıyla sona erer.

19.Vasilik görevi, vasiinin fiil ehliyetini yitirmesi veya ölümü ile sona erer.

33.Terekenin resmi defteri tutulmaya başlanınca sulh mahkemesi miras bırakanın alacaklıları ile borçlularını belirli bir süre içinde alacaklarını ve borçlarını bildirmeleri için bir ay arayla iki defa yapılacak ilan yoluyla çağırır.

34.Resmi defter 1 aydan az olmamak üzere hâkim tarafından belirlenen süre içinde ilgililerin incelemeleri için açık bulundurulur.

35.Türk Medeni Kanunu'na göre mirasçı bırakmadan ölen kimsenin mirası devlete geçer.

36.Taşınmaza ortak mülkiyet olarak sahip olan hissedarların mallarının aynen taksim edilmesi veya mahkemece satılarak bedellerinin hissedarlar arasında payları nispetinde paylaştırılmasına izale-i şüyu denir.

20.Vasilik ve kayyumluk işlerine dair UYAP'ta hazırlanan defterin adı vesayet ad defteri 'dir.

21.Ölenin bıraktığı taşınır ve taşınmaz mallar ile alacak ve borçların tümüne tereke denir.

22.Miras, mal varlığının tamamı için miras bırakanın yerleşim yeri de açılır.

23.Yazımı yapılan tereke mallarından gerekenler mühürlenir. Mühürlenmeyen mallar için koruma önlemleri alınır.

24.Tereke defterinin tutulmasına sulh hakimi karar verir.

25.Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi uyarınca, yabancı uyruklu kişilerin eşya ve paraları tereke hakimliğine intikal ettirilir.

26.Miras bırakanın ölümünden sonra ele geçen vasiyetnamenin, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın, yerleşim yeri sulh hâkimine tesliminden itibaren 1 ay içinde açılması ve ilgililere okunması gerekir.

37.Sulh mahkemelerinde ortaklığın giderilmesi ve taşınmazların satılması kararı verilmesi üzerine yine mahkemece görevlendirilecek satış memuru tarafından hissedarların satışın yapılması talebi üzerine satış işlemlerine başlanır.

38. İzale-i şüyu ne anlama gelir?

- A) Ortaklığın sağlanması
- B) Ortaklığın İmzalanması
- C) Ortaklığın giderilmesi
- D) Ortak olma sözleşmesi

39. Vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve mal varlığı ile ilgili bütün menfaatleri korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olan kimseye ne denir?

- A) Vasi
- B) Veli
- C) Temsilci
- D) Kayyum

40. Türk Medeni Kanununda tarif edilen kimselerin belirli işlerini görmek veya mal varlığını yönetmek için isteğe bağlı olarak veya resen atanan kişi kimdir?

- A) Vasi
- B) Veli
- C) Temsilci
- D) Kayyum

45. Aşağıdaki ifadelerden hangisi vasiyetnamenin açılması için **söylenemez**?

- A) Miras bırakanın ölümünden sonra ele geçen vasiyetnamenin, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın, yerleşim yeri sulh hâkimine tesliminden itibaren 1 ay içinde açılması ve ilgililere okunması gerekir.
- B) Vasiyetnamenin açılma gününü sulh hâkimi tespit eder.
- C) Miras bırakanın ölümünden sonra ele geçen vasiyetnamenin, geçerli olduğuna kanaat getirildikten sonra, yerleşim yeri sulh hâkimine tesliminden itibaren 1 ay içinde açılması ve ilgililere okunması gerekir.
- D) Açılan vasiyetname okunur ve bu durumu tespit eden bir tutanak düzenlenir. Bu tutanak hâkim, zabıt kâtibi ve hazır bulunan ilgililerce imzalanır.

41. kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımında fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin bir kişiye görüşü alınmak üzere atanan kimseye ne ad verilir?

- A) Veli B) Vasi C) Kayyum D) Yasal danışman

42. Vesayet organlarıyla ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Vesayet dairesi sıfatıyla sulh hukuk mahkemesi vesayet makamı, bölge adliye mahkemesi denetim makamıdır.
- B) Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyumlardır.
- C) Vesayet daireleri sulh hukuk mahkemesi ve asliye hukuk mahkemesinden oluşur.
- D) Vesayet dairesi sıfatıyla sulh hukuk mahkemesi vesayet makamı, asliye hukuk mahkemesi denetim makamıdır.

46. Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük Kapsamında Tutulacak Defterler, Özel Kütük, Dosyalar, Tutanaklar ve Diğer Evrakın Düzenlenmesine Dair Yönetmelik gereğince tutulan ve ayrıca tereke mallarının korunması, defterinin tutulması ve hak sahiplerine geçmesini sağlamak için tutulan kayıt aşağıdakilerden hangisine kaydedilir?

- A) Miras defteri
- B) Tereke ad defteri
- C) Mirasçılık defteri
- D) Tereke defteri

43. Aşağıdakilerden hangisi vesayeti gerektiren bir hal değildir?

- A) Akıl hastalığı B) Göz altına alınma C) Yaş küçüklüğü D) Yaşlılık
- 44. Kayyumluk ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
- A) Bir kimseye kayyum atanması onun fiil ehliyetini kaldırır.
- B) Ergin bir kişi, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda değilse isteği üzerine veya resen temsil kayyımı atar.
- C) terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerekli kılsa vesayet makamı bir yönetim kayyumu atar.
- D) Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa, kendine isteği üzerine veya mahkemece resen temsil kayyumu atanır.

47. Aşağıdakilerden hangisi vesayet altına alınan veya kendilerine kayyum tayin olunanların alfabetik sırayla adlarının tutulduğu defterdir?

- A) Vesayet defteri
- B) Vesayet ad defteri
- C) Kayyum defteri
- D) Kayyum ad defteri